

مدیریت سالمندی در کشورهای جهان

به نقل از ایرنا، در اکثر منابع آماری، ۶۵ سالگی سن سالمندی تعریف شده و میزان جمعیت بالای ۶۵ سال از کل جمعیت یک جامعه شاخص مهمی است که وضعیت سالمندی آن کشور را نشان می‌دهد.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از ایرنا، در اکثر منابع آماری، ۶۵ سالگی سن سالمندی تعریف شده و میزان جمعیت بالای ۶۵ سال از کل جمعیت یک جامعه شاخص مهمی است که وضعیت سالمندی آن کشور را نشان می‌دهد.

سالمندی دورانی است که میزان تحرک افراد در این دوران کم می‌شود. تغذیه و میل به غذا خوردن تغییر می‌کند و بیماری‌های مختلف دوران سالمندی به سراغ آدم می‌آید. از مشکلات جسمی و اسکلتی مثل پا درد، زانو درد، دردهای عضلانی، دیابت، فشارخون، مشکلات قلبی و سرطان گرفته تا فراموشی، مشکلات ذهنی، و انواع مشکلات روانی که نیاز افراد را به مراقبت و حمایت، بیشتر می‌کند و توان این افراد را برای فعالیت‌های اقتصادی و تولید و خدمات کمتر می‌کند.

اما آیا افزایش میزان سالمندی نشانه افول یک جامعه است یا نشانه پیشرفت و توسعه یافتگی است. نگاهی به جدول سالمندترین کشورهای دنیا نشان می‌دهد کشورهایی که بیشترین میزان سالمندی را دارند، اغلب کشورهای توسعه یافته هستند.

آخرین رتبه بندی کشورها از نظر میزان سالمندی در پایگاه گلوبال اکونومی منتشر شده و رده بندی کشورها را در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد. بر این اساس کشور کوچک ۴۰ هزار نفری موناکو در شرق فرانسه با ۴۰ هزار نفر جمعیت و ۲۵ درصد جمعیت بالای ۶۵ سال، پیرترین کشور دنیا و بعد از آن ژاپن با ۲۹.۷۹ درصد، ایتالیا با ۲۳.۶۸ درصد، فنلاند با ۲۸.۲۹ درصد، پرتغال با ۲۲.۵۶ درصد، یونان با ۲۲.۶۱ درصد، بلغارستان با ۲۲.۴۲ درصد، پورتوریکو با ۲۲.۳۶ درصد، آلمان با ۲۲.۱۷ درصد و کرواسی با ۲۱.۹۱ درصد سالمند در رده های بعدی سالمندترین کشورهای جهان قرار دارند.

سالمند شدن کشورها عملاً نشانه رکود اقتصادی نیست بلکه در اغلب موارد نشانه توسعه یافتگی، اقتصاد قدرتمند و سطح بهتر رفاه عمومی است

بر اساس این رده بندی کشورهایی مثل فرانسه با ۲۱.۲۲ درصد سالمند، دانمارک با ۲۰.۲۷ درصد، سوئد با ۲۰.۱ درصد، نروژ با ۱۹.۹۵ درصد، اسپانیا با ۱۹.۹ درصد، بلژیک با ۱۹.۴۲ درصد، انگلستان با ۱۸.۹۲ درصد، هلند با ۱۸.۸۴ درصد نیز در رتبه های سالمندترین کشورهای دنیا قرار دارند و اندکی پایین تر آمریکا با ۱۶.۶۸ درصد سالمند در رده چهل و دومین کشور سالمند دنیا قرار دارد.

نگاهی به این جدول نشان می‌دهد که در بین کشورهای شرقی نیز کشورهایی که درآمد سرانه بالاتری دارند مانند روسیه با ۱۵.۵۹ درصد جمعیت سالمندی و چین با ۱۲.۱۵ درصد سالمند نیز بالاتر از میان جدول قرار دارند و جزو کشورهای جوان محسوب نمی‌شوند.

بر اساس این داده ها ایران با ۷.۳۸ درصد جمعیت سالمند بالای ۶۵ سال در رده ۹۶ رتبه بندی کشورها از نظر میزان سالمندی قرار دارد و تقریباً در وسط جدول ۱۹۶ کشور دنیا قرار دارد. پایین تر از ایران کشورهایی با میزان سالمندی پایین تر قرار دارند، اغلب این کشورها به جز مواردی مثل هندوستان با ۶.۸ درصد جمعیت سالمند؛ کشورهای آفریقایی، کشورهای آسیای میانه یا عربی هستند و گر چه برخی کشورهای عربی به خاطر درآمد نفت، درآمد سرانه بالایی دارند اما هیچ کدام از کشورهای جوانتر از ایران جزو کشورهای توسعه یافته محسوب نمی‌شوند.

رابطه سالمندی و افزایش سن امید به زندگی

یکی از علل افزایش میزان سالمندی در کشورها افزایش سن امید به زندگی است. شاخصی که هر چه بیشتر باشد تا حد زیادی نشانه وضعیت مطلوب تر بهداشتی و رفاه عمومی کشورهاست.

مدیریت سالمندی در کشورهای جهان

داده های سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد، بالاترین میزان سن امید به زندگی در ژاپن با ۹۰ سال و بعد از آن ایتالیا با ۸۷.۳ سال است. در رده های پایین تر نیز کشورهایی مانند سوئد با ۸۳ سال سن امید به زندگی، سوئیس با ۸۲.۸ و فرانسه با ۸۲.۳ قرار دارند. بنابراین افزایش میزان سالمندی در یک کشور تا حد زیادی با وضعیت مطلوب بهداشتی، اجتماعی و اقتصادی

کشورها ارتباط دارد و به عنوان یکی از معیارها می تواند نشانه توسعه یافتگی و رفاه مردم یک کشور باشد.

پایین ترین میزان سن امید به زندگی نیز در کشورهایمانند سیرالئون با ۴۷.۵، سومالی ۵۰، آنگولا ۵۲ و زامبیا ۵۵.۵ است، کشورهای با جمعیت نسبتاً جوان که در وضعیت نامناسب زندگی و مشکلات بالای اقتصادی و اجتماعی قرار دارند و میزان رفاه در بین مردم آنها پایین است. رابطه سالمندی با تولید ناخالص داخلی

شاخص دیگری که می تواند به عنوان معیار بررسی وضعیت رفاه و توسعه یافتگی کشورها مورد استفاده قرار گیرد، میزان تولید ناخالص داخلی کشورهاست. داده های Global Economy نشان می دهد، بعد از دو قدرت بزرگ اقتصادی دنیا یعنی آمریکا با تولید ناخالص سالانه بیش از ۲۰ هزار میلیارد دلار و چین با تولید ناخالص بیش از ۱۵ هزار میلیارد دلار به ترتیب کشورهای ژاپن، آلمان و انگلستان با تولید ناخالص ۴۴۰۰ تا سه هزار میلیارد دلاری بیشترین میزان تولید ناخالص داخلی را در میان کشورهای دنیا دارند، کشورهایی که در رده های بالای سالمندترین کشورهای جهان قرار دارند.

سالمند شدن کشورها عملاً نشانه رکود اقتصادی نیست بلکه در اغلب موارد نشانه توسعه یافتگی، اقتصاد قدرتمند و سطح بهتر رفاه عمومی است بعد از آن هندوستان با تولید ناخالص داخلی ۲۷۰۰ میلیارد دلاری، ششم قدرت اقتصادی دنیاست. در رده های هفتم و هشتم بزرگترین اقتصادهای دنیا نیز فرانسه با تولید ناخالص داخلی بیش از ۲۵۰۰ میلیارد دلاری و ایتالیا با بیش از ۱۸۰۰ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی قرار دارند در حالی که آلمان با ۲۲ درصد سالمند در رده نهم سالمندترین کشورهای جهان و ایتالیا با بیش از ۲۳ درصد سالمند در رتبه سوم جدول سالمندترین کشورهای جهان قرار دارند.

از طرف دیگر پایین ترین میزان تولید ناخالص داخلی مربوط به کشورهای آفریقای مانند لیبیا، گامبیا یا مالی است که اتفاقاً از نظر میزان سالمندی در رده های پایین کشورهای دنیا قرار دارند و کشورهای جوانی محسوب می شوند. این داده ها نشان می دهد که به طور کلی کشورهای با درآمد ناخالص بالا و اقتصاد قدرتمند بیشتر کشورهایی با میزان سالمندی بالا هستند که توانسته اند با بهبود امکانات بهداشتی و رفاهی سن امید به زندگی مردم خود را نیز بالا ببرند بنابراین سالمند شدن کشورها عملاً نشانه رکود اقتصادی نیست بلکه در اغلب موارد نشانه توسعه یافتگی، اقتصاد قدرتمند و سطح بهتر رفاه عمومی است. روند توسعه کشورهای دنیا چگونه است؟

روند توسعه یافتگی کشورها در جهان به سمتی پیش می رود که چرخ های اقتصاد را بیش از بازوان نیروهای انسانی، تکنولوژی و صنایع تولیدی دانش بنیان به جلو می برد. جایی که از آن در کشور ما به اقتصاد دانش بنیان یاد می شود. اقتصاد کشورها با رشد تکنولوژی دیجیتال تغییر اساسی پیدا کرده و در آن به جای کثرت نیروی انسانی به نیروهای انسانی کیفی، دانش آموخته و با سطح سواد بالا نیازمند است، مدلی که تا حد زیادی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته دیده می شود.

نکته مهم دیگری که این روند را در سالهای آینده تشدید می کند، شروع ماراتن نفس گیر قدرتمند شدن هوش مصنوعی است. قدرت جدیدی که به سرعت در سالهای آینده روند افزایش بیکاری را در دنیا تشدید می کند. در این مسیر جدید بسیاری از شاغلان در حوزه های مختلف با ورود هوش مصنوعی شغل خود را از دست می دهند. دایره این مشاغل نیز بسیار گسترده است از منشی گری و امور اداری و رانندگی گرفته تا روزنامه نگاری، بازیگری، وکالت و رو به گسترش است.

این تغییرات بزرگ در اقتصاد جهانی شده نشان می دهد که کشورهایی که با رشد جمعیت بالایی مواجه هستند و جمعیت جوانتری دارند اگر نتوانند به الگویی متناسب با دنیای نوین هماهنگ شوند در آینده با بحران های بسیار خطرناکی مواجه می شوند، مشکل بزرگی که در کنار بحران های زیست محیطی و کمبود نگران کننده آب و غذا می تواند بسیاری از مردم کشورهای کمتر توسعه یافته که اتفاقاً جمعیت بیشتر و درآمد کمتری دارند را نابود کند. کشورهای با تولید ناخالص داخلی بالا و اقتصاد قدرتمند جمعیت سالمندی بیشتری دارند زیرا توانسته اند با بهبود امکانات بهداشتی و رفاهی سن امید به زندگی مردم را نیز بالا ببرند

این تغییرات بزرگ زنگ خطر را برای بسیاری از کشورها به صدا درآورده و آهنگ حرکت و برنامه ریزی های آنها را تغییر داده است، یک نمونه آن کشور عربستان است که به سرعت مشغول تغییرات اساسی در بکارگیری فناوری ها و روزآمد کردن خود با دنیای جدید است.

شاید این نکته مطرح شود که با وجود تغییرات مشاغل و نیاز بیشتر به نخبگان و افراد مسلط به تکنولوژی های نوین اما هنوز هم به برخی مشاغل یدی مانند کارگران و پرستاران در بسیاری کشورها نیاز جدی وجود دارد

این مساله ای است که کشورهای توسعه یافته با باز کردن درهای خود به روی مهاجران برای آن برنامه ریزی کرده اند. به این ترتیب سیل مهاجران با اشتیاق فراوان از کشورهای کمتر توسعه یافته راهی این کشورها می شوند تا نیاز بازار کار کشورهای توسعه یافته و با درآمد بالاتر را تامین می کنند، صف های طولانی مهاجران پشت مرزهای این کشورها نشان می دهد که این کشورها برای تامین نیروی کار مورد نیاز خود هیچ مشکلی ندارند و بلکه به غربالگری و انتخاب بهترین نیروها اقدام می کنند.

اکنون سوال این است که کدام سیاست جمعیتی می تواند به آینده بهتر کشورها به خصوص کشورهای در حال توسعه ای مانند ایران منجر شود؟ آیا ملزومات رشد بالای جمعیت مانند تامین منابع مالی، ارتقای درآمد سرانه، رفع تورم و افزایش نرخ اشتغال در برنامه های رشد جمعیت دیده شده است؟

نکته حائز اهمیت این است که برای کشورهایی مانند ایران که به دروازه های سالمندی رسیده اند، باید برنامه ملی و هماهنگی اجرا شود، از تامین معیشت تا اختصاص بیمه و هزینه های درمانی مورد نیاز سالمندان تا کشورها آمادگی لازم برای ورود به این مرحله را داشته باشند.

علاوه بر این افزایش جمعیت سالانه حداقل یک میلیون نفر نیز به اختصاص برنامه ملی و هماهنگی دیگری در زمینه های اشتغال، مسکن، آب، غذا، انرژی و پایداری درآمد نیاز دارد که باید در هماهنگی کامل دستگاهها مورد پیگیری قرار گیرد.